

Legislație comparată asupra violenței în familie

Anglia

În legislația engleză există o serie de legi care incriminează violența domestică și asigură o măsură de protecție a victimelor, în funcție de agresiunea suferită.

Legea familiei din anul 1996 asigură protecția victimelor în cazurile de molestare, violență și în ceea ce privește atribuirea folosinței locuinței. Această lege permite instanței să emită două tipuri de ordine de restricție: unul care protejează victima împotriva violenței, iar altul care reglementează folosința locuinței comune. Astfel, agresorului i se poate interzice să revină în locuința familiei sau i se poate impune să ocupe doar o anumită parte a imobilului ori să nu se apropie la o anumită distanță de locuință. Victima violenței domestice poate obține un asemenea ordin indiferent de drepturile pe care le are asupra locuinței, însă dacă agresorul este proprietarul acesteia, ocupantul poate fi obligat să plătească o chirie sau să renoveze și să întrețină imobilul. De regulă, durata pentru care se eliberează ordinul variază de la 6 luni până la un an, însă poate fi emis și un ordin în care să nu se specifice durata, acesta trebuind respectat până la o ulterioară notificare.

Trebuie specificat că instanța, pentru a emite ordinul, va pune în balanță pericolul pe care l-ar avea emiterea unui astfel de ordin asupra familiei sau persoanelor care locuiesc împreună cu făptuitorul, față de pericolul care s-ar crea dacă nu ar fi emis ordinul. Prin aceasta, partea vătămată nu este ținută să facă dovada fără nici o urmă de îndoială a tuturor celor relatate.

Ordinul de protecție care se referă la violență îl poate obliga pe agresor să nu utilizeze violența sau să amenințe cu utilizarea violenței. Aceasta se referă atât la violența fizică, cât și la amenințări, intimidare sau hărțuire.

Ordinul poate fi emis împotriva agresorului indiferent de relațiile stabilite între acesta și victimă: soț, fost soț, concubin, fost concubin, etc. sau orice alte persoane care locuiesc sub același acoperiș.

Nerespectarea măsurilor de protecție constituie infracțiune, iar poliția are dreptul de a-l aresta pe făptuitor chiar și în absența unui mandat.

În cazul măsurilor care privesc atribuirea locuinței, dacă acestea au fost dispuse ca urmare a actelor de violență sau a amenințărilor cu săvârșirea unor astfel de acte, instanța poate insera o clauză care să permită poliției să-l aresteze pe cel care încalcă ordinul fără a mai fi nevoie de un mandat de arestare. Poliția are obligația de a-l prezenta pe agresor în fața instanței în termen de 24 de ore de la arestarea sa. Dacă acest lucru nu este posibil, poliția va decide dacă agresorul va fi reținut în continuare sau dacă va fi eliberat pe cauțiune.

Legea privind protecția împotriva hărțuirii, adoptată în anul 1997, cuprinde măsuri de protecție atât civile cât și penale împotriva violenței domestice. Astfel de măsuri pot fi luate împotriva oricărei persoane care este acuzată de acte de hărțuire, chiar dacă aceasta nu locuiește împreună cu partea vătămată sau nu a stabilit cu aceasta relații asemănătoare acelor de familie.

Hărțuirea a fost definită prin această lege ca fiind faptul de a speria sau a intimida semenii, cu condiția ca astfel de fapte să se producă de cel puțin două ori. În această categorie intră și amenințările, telefoanele nedorite sau zgomotele excesive.

Potrivit acestei legi, instanța îi poate interzice agresorului să comită o serie de acte pe un termen care este lăsat la aprecierea instanței.

Legea privind locuința, adoptată în anul 1996, se aplică mai ales femeilor victime ale violenței domestice. Conform acesteia, comunitățile locale au obligația să furnizeze o locuință persoanelor care nu au adăpost sau care sunt pe cale de a-și pierde locuința. Aceste locuințe se acordă pe o perioadă de doi ani, inițial victimele locuind câteva zile într-un hotel sau azil până la verificarea dosarului și găsirea unei locuințe corespunzătoare.

Codul Penal nu incriminează actele de violență domestică printr-o infracțiune specifică. Acestea se încadrează, potrivit dreptului comun, în infracțiuni de omor, vătămare, viol, etc. Legătura dintre agresor și victimă constituie circumstanță agravantă, iar instanța va ține seama de aceasta la stabilirea pedepsei.

În cazul actelor de violență domestică, nu este necesară plângerea victimei pentru punerea în mișcare a urmăririi penale, aceasta putându-se face și în urma unui denunț venit din partea oricărei persoane care are cunoștință despre săvârșirea vreunei infracțiuni de violență domestică.

Aproape toate posturile de poliție de pe teritoriul Angliei au departamente specializate pe violență domestică, cât și polițiști care oferă suport și informații victimelor violenței domestice.

Austria

Legea privind protecția împotriva violenței în cadrul familiei, adoptată în anul 1996, permite instanței civile să pronunțe măsuri de protecție a victimei. Printr-un astfel de ordin de protecție i se poate impune agresorului:

- a) să părăsească domiciliul comun și să nu mai revină în acesta pe o anumită perioadă de timp;
- b) să nu frecventeze anumite locuri, cum ar fi: locul de muncă al victimei sau școala unde învață copiii;
- c) să nu intre în contact cu victima, indiferent de mijlocul folosit.

Ordinul de protecție poate fi emis în cazul în care victima a suferit acte de violență fizică sau psihică, sau dacă a fost amenințată cu astfel de acte, în așa fel încât continuarea coabitării nu mai este posibilă. Actele de violență pot fi comise de soț, concubin, sau altă persoană cu care victima a stabilit relații asemănătoare acelor de familie.

Ordinul de protecție este emis la cererea părții vătămate, iar măsura privind acordarea dreptului de a locui în domiciliul comun poate fi dispusă în favoarea victimei, chiar dacă această locuință este proprietatea agresorului.

Pentru emiterea ordinului se va proceda la audierea agresorului, însă dacă victima a mai fost agresată și există riscul de a mai fi supusă altor acte de violență, măsura de protecție poate fi luată fără ca agresorul să mai fie audiat.

Ordinul se pune în executare imediat, iar dacă agresorului i s-a interzis să revină în locuința comună, acesta este obligat să predea cheile domiciliului.

Măsura poate fi dispusă pentru o perioadă ce nu poate depăși 3 luni, iar în cazul în care victima depune o cerere pentru desfacerea căsătoriei, termenul poate fi prelungit până la încheierea procesului.

Legea din anul 1996 asigură victimelor violenței domestice, pe lângă posibilitatea de a se adresa instanței pentru emiterea unui ordin de restricție, o protecție imediată și efectivă împotriva agresorului. În acest sens, poliția are dreptul de a pătrunde în locuința comună, dacă există riscul de a fi pusă în pericol viața, integritatea corporală sau libertatea victimei. Poliția își poate exercita acest drept independent de existența unei plângeri penale sau a unei cereri de chemare în judecată depusă de victimă.

Totodată, poliția are dreptul de a-l evacua pe agresor din locuința comună și de a-i interzice accesul în aceasta pentru mai multe zile. Mai mult, poliția îi poate interzice agresorului și prezența în imediata vecinătate a imobilului. Pentru a realiza acest lucru, poliția va confisca cheile imobilului pe care le deține agresorul. În cazul în care acesta nu respectă interdicția impusă de forțele de ordine, va fi arestat.

Interdicția se va dispune pe un termen nu mai mare de 10 zile, termen care poate fi prelungit cu încă 10 zile, dacă victima solicită instanței civile un ordin de restricție.

Actele de violență domestică, potrivit legislației austriece, nu constituie infracțiuni specifice. Ele sunt însă sancționate potrivit dreptului comun ca: loviri, vătămare corporală etc., iar relația dintre agresor și victimă poate constitui doar circumstanță agravantă, ceea ce duce la mărirea corespunzătoare a pedepsei aplicate pentru infracțiunea respectivă.

Urmărirea penală se pune în mișcare atât la cererea părții vătămate, cât și din oficiu, organele de poliție având obligația de a sesiza parchetul în cazul în care constată existența unei infracțiuni.

Belgia

Legislația belgiană cuprinde două legi care incriminează în mod special violența domestică: Legea pentru prevenirea violenței în cadrul cuplului, adoptată în anul 1997, și Legea privind acordarea locuinței comune soțului sau coabitantului legal, victimă a actelor de violență domestică, adoptată în anul 2003. Totodată, Guvernul belgian a adoptat două planuri naționale de acțiune împotriva violenței domestice pentru perioadele 2001-2003, respectiv 2004-2007. Aceste planuri vizează sensibilizarea societății, formarea de specialiști, prevenirea și combaterea violenței domestice.

Codul Penal nu incriminează actele de violență domestică printr-o infracțiune specifică. Acestea se încadrează, potrivit dreptului comun, în infracțiuni de lovituri, hărțuire, etc. Însă legătura dintre agresor și victimă constituie circumstanță agravantă, iar Legea pentru prevenirea violenței în cadrul cuplului a înăsprit pedepsele prevăzute pentru infracțiunile care sunt comise de către soț sau de către o altă persoană cu care victima "coabitează sau a coabitat, întreține sau a întreținut o relație afectivă și sexuală durabilă".

Urmărirea penală a acestor infracțiuni se poate declanșa și în lipsa unei plângeri penale din partea victimei, fiind suficient denunțul făcut de oricare altă persoană care are cunoștință despre săvârșirea unor acte de violență domestică. Însă, în cazul infracțiunii de hărțuire, aceasta nu poate fi urmărită decât la plângerea prealabilă a părții vătămate.

Retragerea plângerii nu înlătură răspunderea penală a agresorului, procesul penal continuând independent de voința victimei.

Dacă s-a pornit un proces penal împotriva agresorului, instanța îl poate trimite pe acesta în detenție provizorie, îndepărtându-l astfel de victimă. Însă, în cazul în care agresorul este lăsat în libertate, instanța poate emite un ordin de restricție care să-i interzică agresorului să intre în contact cu victima sau să frecventeze anumite locuri, pe care le frecventează în mod obișnuit victima. O astfel de măsură poate fi dispusă pe o perioadă ce nu poate fi mai mare de 3 luni.

Nerespectarea ordinului emis de instanță duce la arestarea agresorului.

Legea privind acordarea locuinței comune soțului sau coabitantului legal, victimă a actelor de violență domestică, permite instanței civile să acorde victimei folosința exclusivă a domiciliului comun. Această măsură se va lua la cererea victimei, dacă există indicii serioase asupra violenței partenerului, indiferent dacă este vorba despre soț sau coabitant.

În ce privește intervenția poliției, aceasta are dreptul ca, în cazurile de violență domestică, să pătrundă în domiciliul comun și să întocmească un proces verbal detaliat.

Totodată, poliția îl poate constrânge pe agresor să părăsească domiciliul comun și îi poate interzice să se apropie de victimă. În funcție de gravitatea faptelor, agresorul poate fi reținut pentru 24 de ore sau poate fi pus sub supraveghere permanentă.

Pe teritoriul Belgiei, au fost create servicii de informare pentru victime în cadrul Parchetelor. Acestea pot primi informații despre procedura judiciară și stadiul dosarului lor. În cazul în care agresorul urmează să fie eliberat condiționat, victimele pot indica acestor servicii condițiile pe care le doresc impuse agresorului.

Bulgaria

Parlamentul bulgar a adoptat *Legea privind violența domestică* în martie 2005, aceasta fiind propusă spre dezbateri încă din aprilie 2004. Legea privind violența domestică a fost inspirată de Legea privind ordinul de restricție a statului Minnesota și este prima de genul acesta din Europa Centrală și de Est.

Până la adoptarea legii, nu exista un cadru adecvat pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, fiind lăsată la aprecierea victimelor începerea urmăririi penale împotriva făptuitorului.

Această lege permite victimelor să obțină un ordin de restricție emis de instanță care să le interzică agresorilor să se mai apropie de acestea. Totodată, legea asigură o protecție imediată a victimelor, fără a condiționa acest lucru de introducerea prealabilă a unei plângeri penale împotriva soțului sau a unei cereri de divorț.

Legea a definit violența domestică, arătându-se că în conținutul acesteia intră orice act de violență fizică, psihică sau sexuală, inclusiv obligarea la a întreține raporturi sexuale, limitarea forțată a libertății și vieții personale.

În cazul în care se săvârșesc astfel de fapte, se pot obține măsuri de protecție împotriva soților ca și a foștilor soți, persoanelor între care există sau au existat relații intime, rudelor, ca și împotriva oricăror alte persoane cu care victima a stabilit relații asemănătoare acelor de familie.

Instanța poate dispune următoarele măsuri de protecție:

- a) obligarea agresorului la a se abține de la orice act de violență domestică;
- b) îndepărtarea agresorului din locuința comună pe o anumită perioadă de timp, prevăzută în ordinul de restricție;
- c) interzicerea agresorului de a se apropia de locuință, de locul de muncă al victimei sau de locurile de recreere și socializare ale victimei, pe durata și sub condițiile impuse de instanță;
- d) adăpost temporar pentru victimă și copilul acesteia, pe durata dispusă de instanță, în cazurile în care măsura nu contravine interesului minorului;
- e) direcționarea victimelor violenței domestice către programe de recuperare;
- f) obligarea agresorului să participe la programe de reabilitare.

Pe lângă respectarea acestor măsuri instanța poate impune plata unei amenzi care variază de la 200 până la 1000 de leva.

Ordinul de protecție poate fi emis nu numai la cererea victimei, dar și la cererea unei alte persoane care se află în relație de rudenie cu victima, cât și la cererea Directorului executiv al Agenției de Asistență Socială, atunci când acesta ia cunoștință de astfel de cazuri.

Cererea trebuie făcută în scris, să conțină o serie de elemente prevăzute de lege și trebuie introdusă în termen de o lună de la data când a avut loc ultimul act de violență domestică. Partea vătămată are posibilitatea de a alege unde va depune cererea în funcție de cât de repede dorește emiterea ordinului de restricție. Astfel, dacă este necesară o măsură imediată, victima se poate adresa direct celei mai apropiate secții de poliție.

Instanța competentă în a soluționa cererea este cea de la domiciliul sau locul de muncă al victimei, dar și instanța în circumscripția căreia se va aduce la îndeplinire ordinul. Soluționarea cererii se va face cu citarea părților, iar pârâtul poate depune întâmpinare în termen de 5 zile de la primirea citației.

Hotărârea instanței poate fi atacată cu apel în termen de 7 zile de la comunicare, apel care însă nu este suspensiv de executare.

Dacă însă instanța consideră, din datele pe care le are, că există un pericol iminent care vizează viața sau sănătatea victimei, poate emite un ordin de protecție de urgență, fără citarea părților, în 24 de ore de la primirea cererii.

Ordinul poate fi emis pentru o perioadă care nu poate depăși un an și are caracter administrativ, neafectând relațiile dintre părți. Acesta se poate emite independent de existența unei plângeri penale sau cereri de divorț introduse de victimă.

După ce se va pronunța hotărârea de către instanță, o copie va fi trimisă către poliție, pentru punerea în executare a acesteia. Poliția este însărcinată cu supravegherea executării ordinului, iar în cazul în care acesta este încălcat, îl poate reține pe agresor, notificând acest lucru procurorului, sau va sesiza instanța care îl va amenda pe agresor cu o amendă cuprinsă între 500 și 2000 de leva.

Codul penal nu incriminează actele de violență domestică printr-o infracțiune specifică. Acestea se supun prevederilor din dreptul comun, constituind, după caz, infracțiuni de omor, vătămare, loviri, etc. Legătura dintre agresor și victimă constituie totuși circumstanță agravantă, ceea ce duce la mărirea corespunzătoare a pedepsei aplicate pentru infracțiunea respectivă.

Franta

Potrivit sondajelor realizate în Franța în anul 2000, una din 10 femei este victima actelor de violență fizică, psihică, verbală sau sexuală din partea partenerului, iar 3 femei sunt ucise la fiecare două săptămâni de către actualul sau fostul partener. De asemenea, 20% din urgențele medicale reprezintă cazuri de violență domestică. Dintre aceste victime, doar 6% raportează incidentul.

Legislația franceză nu definește în mod expres violența domestică. Aceasta constituie doar o altă categorie de violență. Însă legătura dintre agresor și victimă poate constitui, după caz, atât circumstanță agravantă cât și element constitutiv al unor categorii de infracțiuni.

În acest sens, actele de violență ușoare, care determină neprezentarea la locul de muncă al victimei pe o perioadă de până la 8 zile, nu constituie infracțiuni, decât în anumite condiții. Legătura dintre agresor și victimă, în cazul în care se produc astfel de acte, duce la calificarea acestora drept infracțiuni.

În privința celorlalte acte de violență, care determină neprezentarea victimei la locul de muncă pe o perioadă ce depășește 8 zile, acestea constituie infracțiuni, indiferent de legătura dintre agresor și victimă. Totuși, această legătură este calificată drept circumstanță agravantă, ceea ce duce la aplicarea unei pedepse mai aspre.

Urmărirea penală a actelor de violență domestică poate fi pusă în mișcare independent de existența unei plângeri prealabile din partea victimei. Orice persoană care are cunoștință de săvârșirea vreunei infracțiuni de violență domestică poate sesiza organele de urmărire penală, chiar și prin telefon sau făcând un denunț anonim. De asemenea, organele de urmărire penală pot fi sesizate și de autorități sau se pot sesiza din oficiu.

Retragerea plângerii prealabile nu are nici un efect, procurorul putând decide continuarea urmăririi penale, independent de voința victimei.

Prezența în instanță a victimei nu este necesară, fiind considerate probe suficiente declarațiile scrise, certificatele medicale, fotografiile, ca și orice alte informații privind comportamentul actual sau anterior al agresorului.

În cazul în care se confruntă cu acte de violență domestică, procurorul trebuie să țină seama de trei aspecte:

- a) să obțină o sentință, într-un timp cât mai scurt, dacă este vorba despre acte grave de violență sau agresorul este recidivist;
- b) să asigure protecția victimei, în special în cazul în care agresorul este pus în libertate înainte de terminarea procesului;
- c) să țină seama de situația minorilor.

Agresorul poate fi evacuat din locuința comună numai pe baza unui ordin de restricție emis de instanță, dacă s-a pornit procesul penal împotriva lui.

Există însă cazuri când procurorul îl poate obliga pe agresor să părăsească domiciliul comun: procurorul poate condiționa retragerea acuzațiilor de părăsirea locuinței comune de către agresor. În aceste cazuri nu mai este nevoie de un ordin de restricție emis de instanță.

Totodată, procurorul poate retrage acuzațiile, caz în care îi va pune în vedere agresorului că, dacă mai săvârșește alte acte de violență domestică în termen de un an, va fi acuzat atât pentru noua infracțiune comisă cât și pentru cea anterioară.

În privința minorilor, victime directe sau indirecte ale actelor de violență domestică, procurorul poate emite un ordin temporar de plasament al acestora. Acest ordin este valabil numai pentru 8 zile, iar la sfârșitul acestora, procurorul se va adresa instanței care va decide revocarea măsurii sau prelungirea ei.

Legea privind procedura divorțului, adoptată în 2004, oferă victimelor violenței domestice, care doresc să introducă o cerere de desfacere a căsătoriei, posibilitatea de a sesiza instanța civilă în vederea obținerii unui ordin care să-i atribuiască folosința exclusivă a domiciliului comun.

Pe lângă aceste prevederi, victimele violenței domestice au dreptul la anumite beneficii: alocație de sprijin, alocație de părinte singur, dacă au în îngrijire copii minori, au dreptul de a primi un adăpost în regim de urgență și ocupa un loc prioritar pentru acordarea unei locuințe sociale.

Germania

Legea privind ameliorarea protecției oferite de instanța civilă victimelor violenței și persecuțiilor, adoptată în anul 2001, reglementează posibilitatea victimelor violenței domestice să solicite instanței civile ordine de protecție precum și ordine care vizează atribuirea folosinței exclusive a locuinței comune.

Potrivit acestei legi, victimele violenței domestice au dreptul de a cere instanței îndepărtarea agresorului și folosința exclusivă a domiciliului comun. Astfel de măsuri pot fi cerute de orice persoană care a suferit acte de violență din partea soțului, concubinului sau a oricărei alte persoane cu care a stabilit relații asemănătoare acelor de familie.

Printr-un astfel de ordin i se poate interzice agresorului:

- a) să revină la domiciliul comun;
- b) să locuiască într-o zonă învecinată cu domiciliul victimei;
- c) să frecventeze anumite locuri, frecventate în mod obișnuit de victimă;
- d) să intre în contact cu victima, indiferent de mijloacele folosite;
- e) să provoace întâlniri cu victima.

Măsurile pot fi dispuse de către instanța civilă pe o perioadă de timp lăsată la aprecierea acesteia, perioadă care poate fi prelungită, dacă se impune acest lucru. Nerespectarea oricăreia dintre măsurile dispuse constituie infracțiune, iar cel care le încalcă este pasibil de o pedeapsă de un an de închisoare.

Pe lângă aceste măsuri, legea mai prevede și posibilitatea victimei de a solicita folosința exclusivă a domiciliului comun. Însă, dispunerea unei astfel de măsuri de către instanță depinde de raporturile juridice stabilite între agresor și victimă.

În cazul în care este vorba despre persoane căsătorite sau care se află într-o relație de parteneriat formal, de regulă, măsura va fi dispusă în favoarea soțului victimei a violenței domestice. Acesta va obține folosința exclusivă a domiciliului comun, cu obligația de a plăti o anumită sumă de bani partenerului.

În ceea ce privește însă persoanele necăsătorite sau care nu se află într-un parteneriat formal, victima violenței domestice poate primi folosința exclusivă a domiciliului comun, dar, în acest caz, termenul pentru care se poate dispune măsura este limitat. Astfel, dacă ambele părți sunt titulare ale dreptului real asupra imobilului, atribuirea folosinței locuinței nu poate fi dispusă

decât pe o perioadă limitată, perioadă care este lăsată la aprecierea instanței, care va decide în funcție de fiecare caz în parte. Dacă partea vătămată nu deține nici un titlu asupra imobilului, atunci măsura nu poate fi dispusă pe o perioadă mai mare de 6 luni. Acesta poate fi însă prelungit pentru o durată egală cu durata inițială, dacă motivele o impun.

Cu privire la încadrarea penală a actelor de violență domestică, acestea nu constituie infracțiuni specifice. Ele se încadrează însă, potrivit dreptului comun, în infracțiuni de loviri, vătămări, agresiuni sexuale, etc. Legătura dintre agresor și victimă poate constitui însă circumstanță agravantă.

În cazurile de violență domestică, urmărirea penală se pune în mișcare atât la plângerea prealabilă a victimei, cât și din oficiu. Infracțiunile de o gravitate redusă (lovirile și vătămrile mai puțin grave), urmărirea penală va începe numai la plângerea prealabilă a părții vătămate, atâta timp cât aceste infracțiuni nu aduc atingere interesului general. Cum împăcarea părților înlătură răspunderea penală, ceea ce ducea la încetarea procesului penal, procurorii au primit directive ca atunci când este vorba de violență domestică, chiar și în cazurile unor leziuni ușoare, să se constate că s-a adus atingere interesului public.

Legea privind funcționarea poliției aduce o serie de reglementări care să permită intervenția promptă și eficientă a poliției în cazurile de violență domestică. Aceasta are posibilitatea ca în cazurile grave de violență domestică:

- a) să interzică agresorului accesul în domiciliul comun pentru o anumită perioadă de timp;
- b) să-l ia pe agresor în custodie;
- c) să aplice măsuri suplimentare pentru ocrotirea victimei.

Forțele de ordine îi pot interzice agresorului accesul în domiciliul comun, dacă alte acte de violență domestică sunt pe cale să se producă, victima aflându-se în pericol. Agresorul are obligația de a părăsi domiciliul pe o perioadă de câteva zile sau chiar luni, moment în care va preda cheile locuinței spre păstrare poliției.

Dacă se consideră necesar, poliția îl poate lua în custodie pe agresor, pentru a preîntâmpina un eventual pericol. Spre exemplu, în cazurile în care agresorul se află sub influența băuturilor alcoolice sau a drogurilor. Agresorul va fi reținut până când se va considera că pericolul a trecut.

Tot forțele de ordine îi pot interzice agresorului contactul cu victima și copiii. Acesta se referă atât la contactul fizic cât și la contactul prin alte mijloace: telefon, corespondență, e-mail.

Poliția are obligația de a lua o serie de măsuri pentru ocrotirea victimei. Acestea se referă la rolul poliției de a evita alte acte de violență, de a aduce cât mai multe probe atunci când constată existența unei infracțiuni de violență domestică. Totodată, organele de poliție au rolul de a informa victima cu privire la posibilitățile juridice pe care le are și de a o îndruma către organizații specializate care oferă consiliere și ajutor.

Spania

Legislația spaniolă, pe lângă cea suedeză, este singura din Europa care incriminează printr-o infracțiune specifică actele de violență domestică. *Legea privind protecția victimelor de tratamentele inumane*, adoptată în 1999, dispune că orice persoană care săvârșește în mod obișnuit acte de violență fizică sau psihică asupra soției, fostei soții sau asupra altor persoane cu care întreține sau a întreținut relații asemănătoare relațiilor de familie, comite o infracțiune *sui generis*, care se asociază „torturilor și altor infracțiuni împotriva integrității morale”.

În cazul în care actele de violență nu se săvârșesc în mod obișnuit, vor fi încadrate, potrivit dreptului comun, în infracțiuni de omor, vătămare corporală, viol, etc, iar legătura dintre agresor și victimă constituie circumstanță agravantă, ceea ce justifică aplicarea unei pedepse mai aspre.

Pentru aprecierea caracterului obișnuit al actelor de violență domestică se ține seama atât de intensitatea, cât și de frecvența acestora. Dacă se poate reține acest caracter, atunci avem de a face cu o infracțiune specifică, încadrată la „torturi și alte infracțiuni împotriva integrității morale”.

Pentru începerea urmăririi penale nu este necesară plângerea prealabilă a victimei, declanșarea acesteia având loc și în urma denunțului unei alte persoane care are cunoștință despre săvârșirea vreunui act de violență domestică. Poliția are obligația de a trimite parchetului procesele-verbale pe care le întocmește în cursul intervențiilor, atunci când constată săvârșirea unor astfel de acte. Totodată, instituțiile publice sau serviciile sociale au obligația să sesizeze parchetul dacă au cunoștință de cazuri de violență domestică.

În privința măsurilor de protecție de care pot beneficia victimele violenței domestice, acestea pot fi emise atât cu titlu provizoriu, pe durata desfășurării procesului penal, cât și ca pedeapsă complementară. Agresorii care încalcă prevederile ordinului de restricție riscă o pedeapsă cu închisoare de la 3 luni la 1 an sau la muncă în folosul comunității pentru o perioadă de la 90 la 120 de zile.

Ordinul de restricție îi poate interzice agresorului să revină la domiciliul familiei, să se prezinte în anumite locuri sau să se apropie de anumite persoane.

Legea privind ordinul de protecție a victimelor violenței domestice, adoptată în anul 2003, permite instanței să emită ordine de protecție care conțin atât măsuri de natură penală, cât și civilă. Aceste măsuri vor fi dispuse într-un termen ce nu poate depăși 72 de ore de la data introducerii cererii, iar măsurile civile trebuie cerute în mod expres.

Măsurile care pot fi luate se referă la acordarea folosinței domiciliului comun victimei, încredințarea minorilor, etc, putând fi dispuse pe o perioadă ce nu poate depăși 30 de zile. Excepție face cazul în care victima depune o cerere de desfacere a căsătoriei, când termenul se prelungește cu 30 de zile.

Legea privind protecția victimelor de tratamente inumane a modificat Codul Penal spaniol, în sensul introducerii unor noi măsuri de protecție. Instanța, pe lângă pedeapsa aplicată pentru anumite infracțiuni, enumerate limitativ, poate aplica o pedeapsă complementară. Aceasta constă în interzicerea impusă agresorului de a se apropia de victimă, de a intra în contact cu ea, prin orice mijloace, sau de a se prezenta la domiciliul acesteia pe o perioadă de cel mult 5 ani. Aceste măsuri se adaugă celor care-i interzic agresorului de a se prezenta sau domicilia în anumite locuri.

În cazurile foarte grave, instanța are obligația de a pronunța măsura de îndepărtare a agresorului pentru un termen ce nu poate depăși 10 ani. De asemenea, este prevăzută posibilitatea controlului respectării măsurii prin mijloace electronice, precum brățara.

În privința competenței instanței, pe teritoriul Spaniei, există secții specializate pentru a rezolva problemele de violență împotriva femeilor. Și la nivelul poliției există astfel de departamente specializate pe violență domestică. Totodată, poliția este cea care supraveghează respectarea măsurii dispuse de instanță. Ea are dreptul de a-l aresta pe agresorul care comite acte de violență domestică sau care nu respectă ordinul de restricție emis de instanță.

De asemenea, legislația spaniolă prevede acordarea unui ajutor financiar victimelor violenței domestice, cu scopul de a le asigura autonomia financiară față de agresor.

Pe lângă acestea, victimele violenței domestice constituie o prioritate pentru accesul la locuințele sociale sau aziluri.

Suedia

În anul 1993 Ministerul suedez de sănătate și probleme sociale a numit o comisie guvernamentală care să se ocupe de violența împotriva femeilor și să emită recomandări în vederea combaterii acestui tip de violență. Comisia și-a prezentat raportul final în iunie 1995, acesta atrăgând atenția asupra problemei pe care o reprezintă violența domestică.

În anul 1998, a fost introdusă în Codul Penal suedez o nouă infracțiune: *violarea gravă a integrității femeii* incriminează actele repetate de violență asupra femeii, comise de către cel cu care are o relație apropiată. Pe lângă aceasta, *violarea gravă a integrității* protejează minorii și alte rude apropiate. Aceasta înseamnă că, dacă un bărbat comite o serie de acte de violență în mod repetat (agresiune, viol, exploatare sexuală, etc.) asupra unei femei cu care este sau a fost căsătorit, cu care a locuit sau locuiește în prezent, și îi diminuează încrederea în sine, instanța îl poate condamna pentru infracțiunea de violare gravă a integrității femeii. Pe lângă aceasta, instanța îl poate condamna pe agresor și pentru infracțiunea inițială: lovituri, vătămări, viol, etc.

Datorită acestor prevederi, instanța are posibilitatea să ia în considerare toate circumstanțele în care s-a produs agresiunea, ceea ce-i permite să pronunțe pedepse mult mai aspre în funcție de gravitatea și frecvența actelor.

Condiția cerută pentru a se putea pronunța o condamnare pentru infracțiunea de violare gravă a integrității femeii o constituie comiterea actelor de violență în mod repetat, acestea fiind susceptibile de a duce la o scădere a încrederii în sine a femeii abuzate. Pedepsa prevăzută pentru noua infracțiune o constituie închisoarea de la 6 luni până la 6 ani.

Pe lângă această nouă infracțiune au mai fost introduse în Codul Penal o serie de alte reglementări menite să combată fenomenul violenței domestice, prin înnăsprirea condițiilor de pedepsibilitate a anumitor infracțiuni.

În acest sens, conținutul infracțiunii de viol a fost lărgit, acesta incluzând acum orice fel de acte sexuale, chiar și penetrarea cu diferite obiecte, atâta timp cât se face fără consimțământul femeii. De asemenea, nedenunțarea infracțiunilor sexuale a fost incriminată.

Legislația privind serviciile sociale a fost îmbunătățită cu o nouă prevedere care dispune ca autoritățile care se ocupă de serviciile sociale la nivel local vor trebui să acționeze în sensul de a asigura femeilor victime ale violenței domestice, ajutor și suport în vederea schimbării situației acestora.

Urmărirea penală a infracțiunilor privind violența domestică se pune în mișcare indiferent dacă există o plângere din partea victimei. Astfel, orice persoană care are cunoștință despre săvârșirea vreunei infracțiuni privind violența domestică poate face un denunț care va declanșa procedura penală.

Legea privind interdicția de vizită, adoptată în anul 1988, permite oricărei persoane care este hărțuită să obțină din partea procurorului un ordin prin care i se interzice agresorului orice contact cu victima prin orice fel de mijloace. Măsura poate fi dispusă pe o perioadă ce nu poate depăși un an, însă poate fi prelungită cu încă un an, dacă situația o cere.

Prin completarea care a fost adusă legii în anul 2003, o astfel de măsură poate fi cerută și de poliție sau de serviciile sociale.

Dacă situația o impune, procurorul poate pronunța o măsură care să interzică agresorului să se apropie de locuința victimei, de locul de muncă sau de oricare alt loc pe care victima obișnuiește să-l frecventeze.

Astfel de măsuri pot fi dispuse de către procuror împotriva agresorilor care nu domiciliază cu victima, cum este cazul foștilor soți sau concubini.

În situația în care victima locuiește cu agresorul, aceasta poate obține un astfel de ordin dacă există riscul de a-i fi pusă în pericol viața, integritatea corporală, libertatea sau liniștea sa. O asemenea măsură poate fi dispusă pe un termen nu mai mare de 30 de zile, cu posibilitatea prelungirii cu încă 7 zile.

Nerespectarea unei astfel de măsuri constituie o infracțiune, pedepsită cu amendă sau cu închisoarea până la un an, și chiar extinderea ariei geografice a interdicției.

Turcia

Prin *Legea nr. 4320 din anul 1998, privind protecția familiei*, Turcia a introdus în legislația sa ordinul de restricție.

Victimele violenței domestice au dreptul de a se adresa instanței pentru obținerea unui astfel de ordin în cazul în care au suferit acte de violență. Instanța, după ce primește plângerea victimei sau sesizarea procurorului, poate dispune una sau mai multe măsuri de protecție reglementate de lege.

În acest sens, agresorului i se poate impune:

- a) să nu utilizeze violența sau să nu aibă un comportament agresiv față de celălalt soț, copil sau alt membru al familiei cu care locuiește;
- b) să părăsească locuința comună și să nu se apropie de aceasta sau de locul de muncă al victimei;
- c) să nu distrugă sau deterioreze bunurile victimei;
- d) să nu hărțuiască victima prin orice mijloace de comunicare;
- e) să predea poliției arma deținută sau alt instrument similar;
- f) să nu mai vină în locuința comună sub influența băuturilor alcoolice sau a altor substanțe stupefiante și nici să folosească astfel de substanțe în interiorul locuinței comune.

Aceste măsuri pot fi dispuse pe o perioadă ce nu poate depăși 6 luni, iar dacă agresorul nu le respectă, va fi avertizat că este pasibil de a fi reținut și arestat.

Odată cu dispunerea măsurii, instanța va lua în considerare standardul de viață al victimei și va decide asupra unei pensii de întreținere corespunzătoare. Pentru fixarea acesteia va fi numit un expert care va face cercetări pentru a determina standardul de viață atât al reclamantului cât și al pârâtului.

În situații excepționale, instanța îl poate obliga pe agresor să respecte și alte reguli decât cele enumerate.

Instanța poate dispune respectarea numai a uneia dintre măsurile enumerate mai sus, iar dacă va considera că este necesar, poate emite un ordin care să cuprindă mai multe măsuri. Spre exemplu: dacă soțul sosește acasă sub influența băuturilor alcoolice și își agresează soția, instanța poate emite un ordin prin care agresorului i se interzice să revină la domiciliul familial sub influența băuturilor alcoolice. Dacă se consideră că este necesar ca agresorul să fie

îndepărtat din locuință, poate fi emis un ordin care să cuprindă mai multe dispoziții, de exemplu: interzicerea de a se apropia de domiciliul sau locul de muncă al soției, de a nu distruge sau deteriora bunurile soției sau de a-l informa pe angajatorul său cu privire la aceste măsuri.

Dacă instanța consideră că există posibilitatea ca victima să fie supusă unor noi agresiuni, poate emite ordinul imediat ce victima depune cererea, fără a mai fi necesară prezența martorilor sau audierea agresorului. Victima care a suferit o agresiune nu este ținută să dovedească existența pericolului de a fi ulterior agresată.

O copie a ordinului emis de instanță va fi încredințată procurorului care va supraveghea respectarea măsurilor dispuse prin intermediul poliției.

În cazul nerespectării ordinului, poliția, fără a mai fi necesară o cerere din partea victimei, va face o investigație și va înmâna documentele procurorului în cel mai scurt timp posibil. Procurorul va sesiza instanța cu privire la conduita agresorului. Dacă va fi găsit vinovat, acesta riscă o pedeapsă cu închisoarea între 3 și 6 luni.

Codul Civil, prin art. 174, acordă femeilor victime ale violenței domestice dreptul la despăgubiri. Acestea cuprind atât prejudiciul material produs victimei cât și prejudiciul moral.

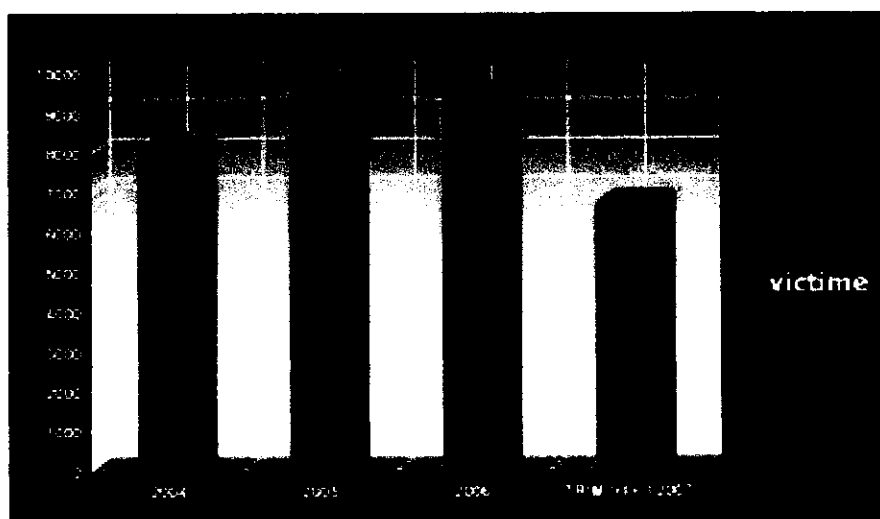
Codul Penal turc nu conține nici o prevedere referitoare la violența domestică. Potrivit acestuia, infracțiunea săvârșită împotriva membrilor familiei constituie circumstanță agravantă, ducând la o creștere a pedepsei de la o treime până la jumătate din pedeapsa prevăzută pentru infracțiunea respectivă.

Violul marital nu constituie infracțiune. Argumentul este acela că prin căsătorie se consideră că femeia și-a dat consimțământul pentru a întreține relații sexuale.

Codul penal nu face nici o referire privind violența economică. Însă violența verbală și tratamentele inumane se pedepsesc la plângerea victimei.

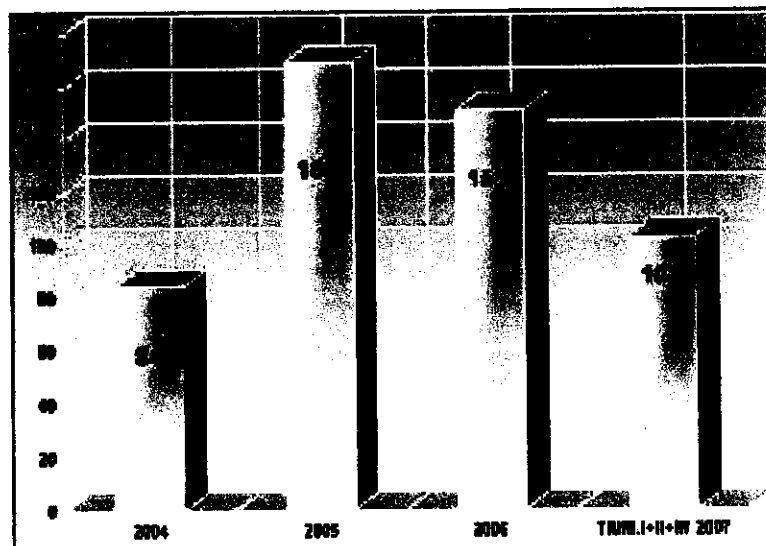
Situația cazurilor de violență în familie în perioada 2004-2007

Numărul total de cazuri de violență în familie înregistrate și raportate în perioada 2004 – trimestrul III 2007 se ridică la: 33.730 cazuri și 507 decese.

Situația deceselor

- **2004:** din totalul de 84 decese - 61 sunt de sex feminin (3 minori și 58 adulți), 23 sunt de sex masculin;
- **2005:** din totalul de 169 decese - 46 sunt de sex feminin (4 minori și 42 adulți), 34 sunt de sex masculin, restul nu au sexul și vârsta precizată;
- **2006:** din totalul de 151 decese - 67 sunt de sex feminin (9 minori, și 58 adulți), 47 sunt de sex masculin, restul nu au sexul și vârsta precizată;
- **2007:** pe primele trei trimestre din totalul de 103 decese – 50 sunt de sex feminin (6 minori și 44 adulți), 27 sunt de sex masculin, restul nu au sex și vârsta precizată.

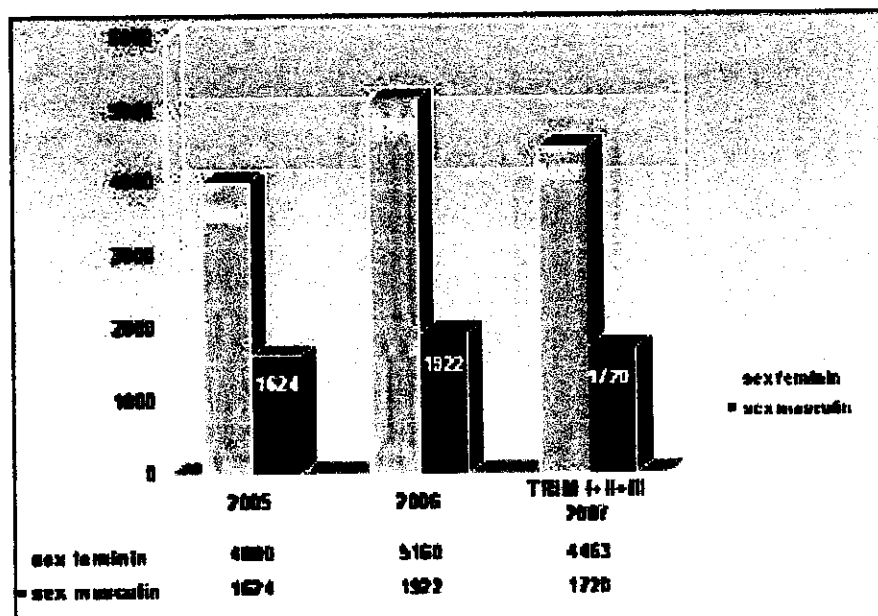

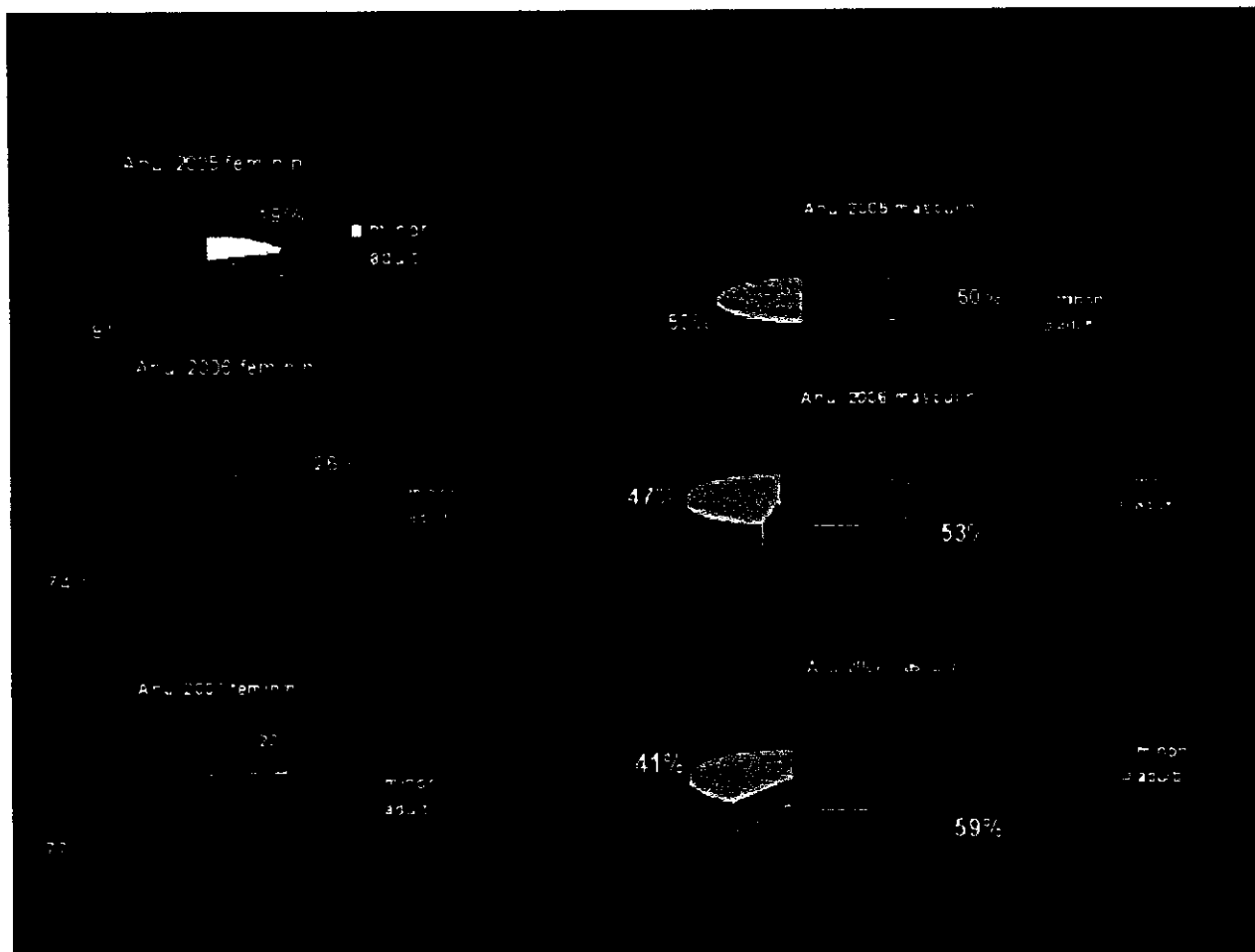
Repartiția cazurilor VF în funcție de sex

► **Anul 2005** - 9537 victime din care : 4000 de sex feminin, 1624 de sex masculin, restul nu au sexul și vârsta precizată;

► **Anul 2006** – 9372 victime din care : 5160 de sex feminin, 1922 de sex masculin, restul nu au sexul și vârsta precizată;

► **Anul 2007 TRIM I, II, III** - 6717 victime din care : 4463 de sex feminin, 1720 de sex masculin, 534 nu au sexul și vârsta precizată.

Repartiția cazurilor de violență în familie pe regiuni

	ANUL 2005		ANUL 2006		ANUL 2007 TRIMESTRI I+II+III	
	Numar	%	Numar	%	Numar	%
REGIUNEA NORD - EST	1981	20,77	1318	14,06	735	10,94
REGIUNEA SUD - EST	1862	19,52	1979	21,12	1100	16,37
	1536	16,11	1997	21,31	1314	19,56
	474	4,97	1033	11,02	741	11,03
	972	10,19	777	8,65	541	8,05
	602	6,31	772	8,21	734	10,93
REGIUNEA CENTRU	725	7,60	831	8,87	918	13,67
	1385	14,52	725	7,73	634	9,44
TOTAL CAZURI	9537	100	9372	100	6717	100

(Sursa : Agenția Națională pentru Protecția Familiei)

NOTA: datele statistice provin din raportările trimestriale primite de la compartimentele județene și au fost prelucrate de Agenția Națională pentru Protecția Familiei în scopul obținerii de date statistice cu privire la cazurile de violență în familie și la decesele înregistrate ca urmare a actelor de violență în familie.

Instituțiile care raportează cazuri de violență în familie

INSTITUTIA	ANUL 2004		ANUL 2005		ANUL 2006		ANUL 2007 (Iunie-Iulie)	
	Numar	%	Numar	%	Numar	%	Numar	%
AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU PROTECȚIA FAMILIEI	14	0,17	0	0	17	0,18	12	0,17
COMPARTIMENT DIN DIRECȚIA DE MUNCĂ ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ	77	0,95	98	1,027	59	0,63	263	3,92
CENTRUL PILOT DE ASISTENȚĂ ȘI PROTECȚIE A VICTIMELOR VIOLENȚEI ÎN FAMILIE	232	2,86	747	7,83	321	3,42	117	1,74
CENTRUL DE INFORMARE ȘI CONSULTANȚĂ PENTRU FAMILIE	66	0,81	18	0,18	0	0	1	0
INSPECTORATUL GENERAL DE POLIȚIE	4009	50,58	2852	29,90	3306	35,27	1378	19,27
INSPECTORATUL JANDARMERIEI	52	0,64	171	1,79	44	0,46	82	0,9
DIRECȚIA GENERALĂ DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI PROTECȚIE A COPILULUI	638	7,77	1952	20,46	2559	27,38	2289	34,07
DIRECȚIA DE SĂNĂTATE PUBLICĂ	468	5,67	1067	11,10	469	5,0	319	4,74
SERVICIUL DE PROTECȚIE A VICTIMELOR ȘI REINTEGRARE SOCIALĂ A INFRACTORILOR	11	0,13	22	0,23	2	0	1	0
SERVICIUL DE MEDICINĂ LEGALĂ	0	0	358	3,73	1072	11,44	1318	19,62
DIRECȚIA DE ASISTENȚĂ COMUNITARĂ	5	0,06	0	0	0	0	3	0
ONG URI	2458	30,33	2061	21,61	179	1,77	646	9,61
PARTENERI PUBLIC-PRIVAT	0	0	0	0	172	1,83	168	2,50
ALTE INSTITUȚII	0	0	123	1,29	622	6,63	190	2,82
TOTAL CAZURI	8184	100	9637	100	9172	100	6717	100

(sursa: Agenția Națională pentru Protecția Familiei)